

**C++ VA PYTHON DASTURLASH TILLARIDA GREGORIAN
KALENDARI**

Shavkatjon Ibrohimovich Fozilov., Ulug'bek Nuriddinovich Ibrohimov

Namangan davlat universiteti

Maqola haqida ma'lumot
Qabul qilingan: 27.05.2024
Qayta qabul : 28.05.2024
Saytda mavjud : 29.05.2024

Muallif (lar)
***SH.I.Fozilov., U.N.Ibrohimov**

***Muallif bilan aloqa**
<https://orcid.org/0009-0004-6181-2704>

shavkatmanager@gmail.com

© Muallif. SH.I.Fozilov va boshqalar
UNIVERSAL xalqaro ilmiy jurnal

Ochiq ma'lumotlar:
<https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal>

Maxfiylik bayonoti
Materialni istalgan vosita yoki formatda nusxalash va qayta tarqatish hamda maqoladan to'g'ri iqtibos keltirish va litsenziyasini ko'rsatish sharti bilan istalgan maqsadda foydalanish mumkin.

Maxfiylik bayonoti
Materialni istalgan vosita yoki formatda nusxalash va qayta tarqatish hamda maqoladan to'g'ri iqtibos keltirish va litsenziyasini ko'rsatish sharti bilan istalgan maqsadda foydalanish mumkin.

Annotatsiya: Bu maqola berilgan yil, oy, kunlarni algorit yordamida C++ va Python dasturlash tillarida o'tkazishni ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Gregorian, kalendar, kabisa, milodiy, c++, python.

Abstract: This article deals with the calculation of the given year, month, and day using an algorithm in C++ and Python programming languages.

Keywords: Gregorian, calendar, leap, AD, c++, python.

Аннотация: В данной статье рассматривается вычисление заданного года, месяца и дня с использованием алгоритма на языках программирования C++ и Python.

Ключевые слова: григорианский календарь, календарь, скачок, объявление, c++, python.

Dastur foydalanuvchining malum bir yil, oy va kuni kiritgan holda shu ma'lumotlarga asosan oy nomi yil boshidan necha kun va oyni hamda muchalni hisoblaydi bu algoritim yordamida ixtiyoriy sana bo'yicha ma'lumot bilsa bo'ladi.

Grigoriy taqvimi (yoki yangi uslub) — Rim papasi Girigorian XIII tomonidan Yulian taqvimi (eski uslub) o'rniga 1582-yilda joriy etilgan taqvim. Perudjiy universiteti o'qituvchisi Luidji Lilio 1576-yilda taklif etgan loyihaga binoan tuzilgan. Yulian taqvimida yo'l qo'yilgan xatolik tuzatilib hisob 10 kun oldinga surilgan. Bahorgi teng kunlik, ya'ni 21 martga to'g'ri kelgan. Xatolik yana takrorlanmasligi uchun har 400 yilda kabisa yil 3 kunga qisqartirilgan, ya'ni 100 kabisa yili o'rniga 97 kabisa yili joriy etilgan.

Grigoriy taqvimiga ko'ra oxirgi 2 raqami 4 ga bo'linadigan yillar kabisa yillardir, lekin 2 nol bilan tugab, 400 ga bo'linmaydigan yillar bundan mustasno, masalan, 1700-, 1800-, 1900- va 2100-yillar oddiy yil, 1600-, 2000-, 2400- va 2800-yillar esa kabisa yil hisoblanadi. Shu hisobda yilning davomiyligi 365, 242500 sutkani tashkil etib, tropik yilga qaraganda har yili 26 soniya ortib boradi va sal kam 3300-yilda 1 kun xato qilinadi. Grigoriy taqvimining birdan-bir noqulayligi oylardagi kunlar sonining har xilligidir. Sovet Itifoqiga (shu jumladan, O'zbekistonda) Grigoriy taqvimi 1918-yil 14-fevraldan (eski uslubda 1-fevraldan) boshlab qabul qilingan.

Bu kod asosiy maqsadi bu koddagi murakkab algoritim oddiy holi ma'lum ketmaketlikdan iborat ya'ni misol uchun 2000-yildan 2040-yilgacha yillarni 1-oy va 1- kunini olsak va buni boshqa yillarda ham ko'rsak hafta kuni har 28 yilda o'zgarishini sezamiz bu kabisa yiliga ham bog'liq bu yerda barcha

yillar uchun umumiy universal algoritimni tuzilgan. Bu algoritimlarni qo'llagan holda boshqa yillarni hisoblash algoritmini yaratsa bo'ladi. Bu C++ kodida avtomatik hisoblash tizimidan foydalanilmagan (ya'ni kutubxonaga e'tibor beramiz).

C++ dasturlash tilida Gregorian kalendarini algoritim ko'rinishida dastur kodi.

```
#include <iostream>
#include <string>
using namespace std;
int main() {
    int n,y,l,t,q,m;
    cout<<"Ixtiyoriy milodiy yil (xxxx): ";
    cin >>y;
    cout<<"Ixtiyoriy oy (1<=m<=12): ";
    cin>>m;
    cout<<"ixtiyoriy          kun
1<=n<=30(28/31): ";
    cin>>n;
    if ((y% 4 == 0 && y% 100 != 0) || (y %
400 == 0)) {
        l=1;
    } else {
        l=0;
    }
    int day;
    int month=m, weekDay;

    if (month == 1) {
        day=n;
    } else if (month == 2) {
        day=31+n;
    } else if ( month == 3) {
        day = 59+l+n;
    } else if ( month == 4) {
        day = 90+l+n;
```

```
} else if ( month == 5) {
    day = 120+l+n;
} else if (month == 6) {
    day = 151+l+n;
} else if ( month == 7) {
    day = 181+l+n;
} else if ( month == 8) {
    day = 212+l+n;
} else if ( month == 9) {
    day = 243+l+n;
} else if ( month == 10) {
    day = 273+l+n;
} else if ( month ==11) {
    day = 304+l+n;
} else if(month ==12) {
    day = 334+l+n;
} else {
    cout<<" Bunday kun yo'q ";
}
if(day<=365+l && m<=12 && m>=1 &&
n>=1) {
    t=y%28;
    if(t==0 || t==5 || t==11 || t==22) {
        q=4;
    }
    if(t==1 || t==7 || t==18 || t==24) {
        q=6;
    }
    if(t==2 || t==8 || t==13 || t==19) {
        q=0;
    }
    if(t==3 || t==14 || t==20 || t==25) {
        q=1;
    }
    if(t==4 || t==9 || t==15 || t==26) {
        q=2;
    }
    if(t==6 || t==12 || t==17 || t==23) {
        q=5;
    }
}
```

```
if(t==10 || t==16 || t==21 || t==27) {
    q=3;
}
if(((m==1 || m==3 || m==5 || m==7 ||
m==8 || m==10 || m==12) && n<=31)||
(m==2 && n<=28+1)||((m==4 || m==6||
m==9 || m==11)&&n<=30)) {
    weekDay=(day+q)%7;
    month=m;
    string months[] = {"Yanvar",
"Fevral", "Mart", "Aprel", "May", "Iyun",
"Iyul", "Avgust", "Sentabr", "Oktabr",
"Noyabr", "Dekabr"};
    string weekDays[] =
{"Yakshanba","Dushanba", "Seshanba",
"Chorshanba", "Payshanba", "Juma",
"Shanba"};
    switch(y%12)
    {
    case 1:
        cout <<"Tovuq " ;
        break;
    case 2:
        cout<<"It " ;
        break;
    case 3:
        cout<<"To'ng'iz " ;
        break;
    case 4:
        cout<<"Sichqon " ;
        break;
    case 5:
        cout<<"Sigir " ;
        break;
    case 6:
        cout<<"Yo'lbars " ;
        break;
    case 7:
        cout<<"Quyov " ;
        break;
    }
```

```
case 8:
    cout<<"Baliq " ;
    break;
case 9:
    cout<<"Ilon " ;
    break;
case 10:
    cout<<"Ot " ;
    break;
case 11:
    cout<<"Qo'y' " ;
    break;
case 0:
    cout<<"Maymun " ;
    break;
default:
    cout << " ";
}
cout<<"    muchali,    "<<y<<"-yil
"<<n<<"-"<< months[month-1] << ", " <<
weekDays[weekDay]<<"    "<<day/7+1<<"-
hafta " << day<<"-kun"<<endl;
}
else {
    cout<<" xatolik kunda ";
}
}
else {
    cout<<" xatolik oyda ";
}
return 0;
}
```

Python dasturlash tilida Gregorian kalendarini algoritim ko‘rinishida dastur kodi.

```
import datetime
```

```
def main():
    y = int(input("Ixtiyoriy milodiy yil (xxxx):
"))
```

```
    m = int(input("Ixtiyoriy oy
(1<=m<=12): "))
    n = int(input("ixtiyoriy kun
1<=n<=30(28/31): "))
```

```
    if (y % 4 == 0 and y % 100 != 0) or (y
% 400 == 0):
```

```
        l = 1
```

```
    else:
```

```
        l = 0
```

```
    day = 0
```

```
    if m == 1:
```

```
        day = n
```

```
    elif m == 2:
```

```
        day = 31 + n
```

```
    elif m == 3:
```

```
        day = 59 + l + n
```

```
    elif m == 4:
```

```
        day = 90 + l + n
```

```
    elif m == 5:
```

```
        day = 120 + l + n
```

```
    elif m == 6:
```

```
        day = 151 + l + n
```

```
    elif m == 7:
```

```
        day = 181 + l + n
```

```
    elif m == 8:
```

```
        day = 212 + l + n
```

```
    elif m == 9:
```

```
        day = 243 + l + n
```

```
    elif m == 10:
```

```
        day = 273 + l + n
```

```
    elif m == 11:
```

```
        day = 304 + l + n
```

```
    elif m == 12:
```

```
        day = 334 + l + n
```

```
    else:
```

```
        print(" Bunday kun yoq xatolik
oyda")
```

```
    return
```

```
if day <= 365 + 1 and 1 <= m <= 12 and 1 <= n:
    t = y % 28
    if t == 0 or t == 5 or t == 11 or t == 22:
        q = 4
    elif t == 1 or t == 7 or t == 18 or t == 24:
        q = 6
    elif t == 2 or t == 8 or t == 13 or t == 19:
        q = 0
    elif t == 3 or t == 14 or t == 20 or t == 25:
        q = 1
    elif t == 4 or t == 9 or t == 15 or t == 26:
        q = 2
    elif t == 6 or t == 12 or t == 17 or t == 23:
        q = 5
    elif t == 10 or t == 16 or t == 21 or t == 27:
        q = 3

    if ((m == 1 or m == 3 or m == 5 or m == 7 or
m == 8 or m == 10 or m == 12) and n <= 31) or
(m == 2 and n <= 28 + 1) or ((m == 4 or m == 6 or
m == 9 or m == 11) and n <= 30):
        weekDay = (day + q) % 7
        months = ["Yanvar", "Fevral", "Mart",
"Aprel", "May", "Iyun", "Iyul", "Avgust",
"Sentabr", "Oktabr", "Noyabr", "Dekabr"]
        weekDays = ["Yakshanba", "Dushanba",
"Seshanba", "Chorshanba", "Payshanba", "Juma",
"Shanba"]
        animal_signs = [ "Maymun", "Tovuq",
"It", "To'ng'iz", "Sichqon", "Sigir", "Yo'lbars",
"Quyov", "Baliq", "Ilon", "Ot", "Qo'y",]
        animal_sign = animal_signs[y % 12]
        print(f"{animal_sign} muchali, {y}-yil
{n}-{months[m-1]}, {weekDays[weekDay]}
{day//7+1}-hafta {day}-kun")
```

Foydalanilgan adabiyotlar (Reference List)

1. D.S. Malik C++ Programming: From Problem Analysis to Program Design. Seventh Edition. Course Technology, 2014.-1488 p.
2. Madraximov Sh.F., Ikramov A.M., Babajanov M.R. C++ tilida programmalash bo'yicha masalalar to'plami. O'quv qo'llanma. T., O'zbekiston Milliy universiteti, "Universitet" nashriyoti, 2014. - 160 b.

else:

```
print(" xatolik kunda ")
```

else:

```
print(" xatolik ")
```

```
if name == "main":
```

```
main()
```

XULOSA:

C++ kodi va Python kodi orasidagi asosiy farqlar quyidagilar:

Umumiy qilib aytganda, C++ kodi sintaktik jihatdan murakkab, lekin performansi yuqori, Python kodi esa sintaktik jihatdan sodda, lekin performansi past. Har bir til o'z ustunliklari va kamchiliklariga ega.

C++ dasturlash tilida simvollarni raqamga hamda raqamlarni simvollarga o'zgartirish uchun `int` va `char` tipidagi ma'lumotlar bilan ishlanadi.

Python dasturlash tilida `ord()` va `chr()` funktsiyalaridan foydalaniladi. `ord()` funktsiyasi belgining Unicode qiymatini qaytaradi va `chr()` funktsiyasi berilgan. Unicode qiymatiga mos keluvchi belgini qaytaradi.

C++ va Python tillarida brayl alifbosidan lotin alifbosiga o'tish uchun foydalanish mumkin bo'lgan usullar bir xil bo'lib, faqat sintaksisida farq bor.

3. Fozilov, Shavkatjon Ibrohimjon o'g'li. Ovozni tanish algoritmlari. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* 2.5-2 (2022): 553-562.
4. Fozilov Shavkatjon Ibrohimjon o'g'li. Intellektual ta'lim tizimlarida bilimlarni tizimlashtirish usullari. *Science and innovation* 2.Special Issue 3 (2023): 808-812.
5. Aripov M., Madraximov A. *Informatika, informasion texnologiyalar. Darslik*. T.,TDYul, 2004 y.